

1956 szlovákiai magyar vonatkozású forrásai

Az 1956-os magyar forradalom szlovákiai és ezen belül szlovákiai magyar vonatkozásai a legutóbbi időkig feltáratlanok voltak. A forradalom kerek, 50-éves jubileumának köszönhetően az utóbbi egy-két évben ez szerencsére már nincs így, s sorra jelennek meg a témát érintő tanulmányok. Ebben a folyamatban tölt be nem lebecsülendő szerepet a *Fórum Társadalomtudományi Szemle* jelen száma.

A forradalom szlovákiai visszhangjával foglalkozó legújabb kutatások igazolták azt, amit korábban csupán sejteni lehetett, illetve amiről a visszaemlékezők eddig csak négy szemközt beszéltek, miszerint a szlovákiai magyarok rendkívüli figyelemmel és őszinte szimpátiával figyelték a forradalmi eseményeket. A forradalmi Magyarország melletti nyílt kiállásról a korabeli csehszlovákiai viszonyok között azonban szó sem lehetett. Ezt nemcsak a rendőri terror és a határszélre felvonuló katonaság jelenléte akadályozta meg, de az a bénultság is, amely a magyar kisebbséget a hontalanság éveinek jogfosztottsága után pár évvel még mindig jellemezte. A deportálások, a lakosságcsere és a nacionalista indíttatású népbírósági perek által a természetes vezetőitől (a falusi gazdáktól, a pozsonyi és kassai városi polgárságtól, valamint a két háború közötti közéletben aktívan fellépő értelmiségtől) megfosztott és megfélemlített kisebbség nyíltan nem fejezhette ki véleményét. Ehelyett szimbolikus cselekedetekhez folyamodott: több település templomában felhangzott a magyar nemzeti himnusz, mások nemzetiszín szalagot helyeztek a világháborús hősök sírjaira vagy gyászszalag viselésével jelezték, hogy mit éreznek november 4. után.

A sztálinista csehszlovák államban nem működtek, nem működhetek a nyilvánosság ma ismert csatornáit. Így ezek a cselekedetek többnyire a sajtó által elhallgatva, visszhangtalanul hullottak a feledés homályába. Vagyis nem teljesen, hiszen szerencsére a máig közöttünk élő szemtanúk, illetve a belügyi szervek gondos jelentései megőrizték ezeknek az eseményeknek a nyomait.

A szlovákiai magyar nyilvánosság elé csak a CSKP ideológiai felelősei által kidolgozott, illetve a cenzorok által engedélyezett hírek, kommentárok és felhívások juthattak el. A forradalom elleni ideológiai háborúból és a lakosság szándékos félrevezetéséből az *Új Szó* is kivette részét. A napilapnak – és más szlovákiai magyar lapnak is – több olyan különkiadása is megjelent, amelyet Magyarországra juttattak át (legtöbbször épp szlovákiai magyarok), és amelyek a Szovjetunió és a szocializmus melletti propagandát szolgálták. De az *Új Szó* – „rendes” – szlovákiai kiadásai is ha-

sonló hangnemben szóltak az eseményekről, s csupán a CSKP hivatalos irányvonalaival összhangban lévő anyagokat közöltek. Szinte naponta jelentek meg a lapokban a különböző munkáskollektívák, társadalmi szervezetek magyarországi eseményekkel kapcsolatos állásfoglalásai. Ezekben, mint például az érsekújvári Elektrosvit magyar dolgozóinak levelében hűségnyilatkozatot tettek a csehszlovák párt és állam mellett, másrészt viszont igyekeztek elhatárolni az itteni magyar közösséget a magyarországi dolgozóktól. De hasonló szándék tükröződik a többi itt leközölt dokumentumban is.

A korabeli lapokból itt összegyűjtött és közzétett dokumentumok természetesen nem tükrözik, tükrözhetik a szlovákiai magyarok véleményét, mint ahogyan a pozsonypüspöki, csallóközarányosi, gútai stb. magyar fiatalok nevében írt levél sem a csallóközi ifjúság gondolatait fejezte ki. A közölt dokumentumok közé bekerült a Csemadok KB elnökségének október 29-i felhívása is, amely „szép” példája a hatalmat kiszolgáló szervilizmusnak. A Csemadok-nyilatkozat sablonos szövege azonban önmagán túlmutató jelentőséggel bír, hiszen katalizátora volt a Csemadok-tagok között kialakult felháborodáshullámnak. A csemadokosok ezreit – falusi műkedvelőket, városi értelmiséget, munkásokat és parasztokat – ugyanis élesen el kell különíteni akkori vezetőitől, s 1956-ot illetően is találó a két Csemadokról szóló elmélet. A Csemadok KB elnöksége által képviselt „hivatalos Csemadok”-kal szemben a Csemadok-alapszervezetek tagsága lelkesen fogadta a pesti forradalmat.

A dokumentumok közé bekerült egy más jellegű írás is, a koloni Sándor János helytörténeti munkája. Noha ebben az esetben nem eredeti forrásról van szó, a Sándor János által leírtak mégis forrásértékűek és egyben példaértékűek is. Forrásértékűek, hiszen korabeli szemtanúk és levéltári források megszólaltatása által hiteles és egyben megdöbbentő képet nyújtanak a korabeli viszonyokról. Példaértékűek, hiszen megmutatják, hogy a helytörténetírás eszközei segítségével is születhetnek értékes és egy-egy tudományos problémát előrelendítő munkák.

Simon Attila

A csallóközi fiatalok levele a magyar ifjúsághoz

Fiúk és leányok!

A magyar nép nehéz perceit éli. Magyarországon ellenforradalmi erők garázdálkodnak. Kezűkhöz vér ragad. A dolgozó nép legjobb fiainak vére. Anyák és gyerekek vére. Megsemmisítik a munkások és parasztok munkájának eredményét. Mit akarnak ezek a gyilkosok? Nem, számunkra nem a szabadságról, a dolgozó nép szabadságáról van szó, nem a munkások békés életéről, nem a parasztok és dolgozó értelmiség nyugalmaról, hanem a kapitalista szabadságról, a dolgozó becsületes emberek kizsákmányolásáról és nyomorba döntéséről. Azt akarják, hogy a gyárosok, a bárók és a földbirtokosok ismét meggazdagodjanak a dolgozó nép vérén és kérges tenyerén. A gyűlölt Horthy-rendszert akarják ismét visszaállítani, a fehér gárdisták véres terrorját.

Nézheti-e tétlenül egyetlen becsületes fiatal is piszkos tetteiket? Nem, nem nézheti! Az ellenforradalmárok megvadult tettei megbotránkozást váltottak ki minden becsületes emberben, nemcsak a Magyar Népköztársaságban, hanem minden békeszerető államban. Csehszlovákiában nincs egyetlen fiatal, egyetlen fiú, egyetlen lány sem, aki a legnagyobb megbotránkozással el ne ítélné eme aljas bandák piszkos tetteit, amelyek nem félnek rátenni piszkos karmaikat a magyar nép vívmányaira.

Pozsonypüspöki, Csallóközarányos, Gúta, Dunaszerdahely, Nagymegyér, és a többi helységek, faluk magyar ifjúsága a legnagyobb felháborodással figyeli ezeknek az aljas elemeknek a provokációit és a dolgos magyar nép félrevezetését. Ne hagyjátok magatokat letéríteni a szocializmus építésének útjáról! Sorakozzatok fel a vérontás befejezéséért küzdő harcosok első soraiba és segítsétek a Magyar Dolgozók Pártját és a magyar népi kormányt az ellenforradalmi erők végleges felszámolásában és a békés építőmunka megkezdésében!

Csallóköz magyar ifjúsága

Új Ifjúság, 1956. október 28., 2. p.

A két Komárom az események tükrében

Csak egy híd és a Duna kék szalagja választja el egymástól a két Komáromot, és mégis ez a két város ma két világot jelent. Az egyik, a déli oldalon, a magyarországi feszültség légkörében él, míg a másik, a csehszlovák északi oldalon a békés építés útját járja. Nem lehet azonban azt állítani, hogy a mi Komáromunk érzéktelenül nézi a túloldalon lejátszódó eseményeket. Erről tanúskodnak azok a gyűlések, melyeket a magyarországi események megvitatására rendeztek csaknem minden komáromi munkahelyen. Arról, hogy milyen álláspontot foglaltak el ebben az ügyben, világosan beszélnek a gyűléseken hozott határozatok. Íme az egyik:

„Mi, a komáromi Magyar Területi Színház tagjai elkeseredéssel figyeljük az ellenforradalmi reakciós elemek garázdálkodását Magyarországon. Szilárdan hiszünk a magyar nép egészséges erőiben és győzelmében a szocialista építés és a magyar nép szabadságának ellenségei felett. Tudjuk, mit akarnak ezekkel a zavargásokkal elérni ellenségeink, és azt is tudjuk, mit jelent számukra a Szovjetunió barátsága. Ezért ígérjük, hogy még szorosabban zárjuk össze sorainkat pártunk és kormányunk mögött és kitartóan fogunk küzdeni a szocializmus győzelméért. Nem engedjük meg, hogy e céltől eltérítsenek minket, hűek maradunk az emberiség haladása szent ügyéhez és a proletár internacionalizmus szelleméhez. Támogatjuk a magyar népnek hazájához, népéhez és a szocializmushoz hű forradalmi erőit hősieles harcukban az ellenforradalmi puccsistákkal szemben.”

A Komáromi Járási Nemzeti Bizottság dolgozói, akik a járás békés építő munkáját irányítják, szintén gyűlésen vitatták meg a magyarországi eseményeket.

„Ezekben a tragikus napokban – írják többek között –, amikor Magyarországon munkások és parasztok vére ömlik, a legnagyobb határozottsággal biztosítjuk Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságát, hogy híven teljesítjük a X. párt-

kongresszus és az országos pártkonferencia határozatait. Hazánkban szorosan együttműködve felszabadítóinkkal, a Szovjetunióval, megvalósítjuk a nemzetközi munkásmozgalom ideáljait – a szocializmust.”

„Meg vagyunk győződve arról, hogy Magyarország dolgozó népe halálos csapást mér a hazai és nemzetközi reakcióra, és a párt és a kormány köré tömörülve megvédi a magyar népi demokrácia vívmányait” – diktálták tollba a határozatot a komáromi XI. éves középiskola tanárai és alkalmazottai.

A magyarországi eseményekre élénken reagáltak a járás parasztjai is. Az elsők között ültek össze közös megbeszélésre a Komáromi Állami Birtok dolgozói. Határozatukban ezt írják: „Hisszük, hogy a magyar munkásosztály a parasztsággal és az értelmiségi dolgozókkal karöltve rendet teremt hazájában és igazságos ítéletet hoz az ellenséges népellenes elemek felett. Ezekre a tragikus eseményekre ez a válaszuk: Még éberebben fogunk örködni népi demokráciánk vívmányai felett és minden erőnkkel azon leszünk, hogy a ránk bízott feladatokat – ezekben a napokban az őszi munkálatokat– idejében és sikeresen elvégezzük és így erősítsük hazánk gazdasági erejét.”

S mit csinálnak a komáromi hajógyár munkásai? Még talán nagyobb lendülettel dolgoznak az Izmail szovjet vontatóhajó javításán, melyet terven felül és 5 nappal a vállalt határidő előtt akarnak befejezni. Ebben a munkában segítségükre van a hajó szovjet legénysége, mellyel – éppen úgy, mint hazánk felszabadításánál a szovjet katonákkal – sikeresen együtt dolgoznak. Ők is megtárgyalták a magyarországi eseményeket és a fent említett munkafelajánlást is a szomszédos Magyarországon a terrorista csoportok népellenes tettei elleni tiltakozásul vállalták.

Munkás, paraszt és értelmiségi dolgozók egyformán válaszoltak a szomszédos Magyarországon lejátszódó véres eseményekre. Még szorosabbra fűzik a munkás–paraszt és értelmiségi dolgozók egységét, hazánk gazdasági és politikai erejének növelésére és népi demokráciánk további erősítésére.

Gajdács Irén

Új Szó, 1956. október 31., 5. p.

A Csemadok Központi Elnökségének felhívása

Ezekben a napokban véres, tragikus események színhelyévé vált a szomszédos Magyar Népköztársaság. A népi demokrácia esküdt ellenségei a nyugati imperialistáktól támogatva, meg akarják semmisíteni a szocializmus vívmányait, meg akarják dönteni a munkások és parasztok hatalmát. Embertelen gyűlöletükben el akarják pusztítani mindazt, amit Magyarország dolgozói az ország felszabadítása óta építettek. Barbár cselekedeteikkel veszélyeztetik a magyar nép szabadságát, amiért a magyar nemzet legjobb fiai és a Nagy Honvédő Háború idején a szovjet nép hősei életüket áldozták.

Az emberi mivoltukból kivetkőzött bestiák a fasiszták módszereihez híven, ártatlan embereket gyilkoltak és a magyar nemzet legdrágább hagyatékát, a Nemzeti Múzeumot a lángok martalékává tették.

Újra gyárosokat, földbirtokosokat, bankárokat, grófokat és bárókat akarnak a felszabadított magyar munkás, paraszt és értelmiség nyakára ültetni.

A Csemadok központi elnöksége mélységesen elítéli a nemzetközi reakcióval szövetkezett ellenforradalmi bandák népellenes kísérleteit és szolidaritást vállal mindazokkal az öntudatos magyar munkásokkal, paraszttal és értelmiségi dolgozókkal, akik hősiesen védik a népi demokráciát, a szocializmus magyarországi vívmányait. Hisszük, hogy ez a harcuk győzelemmel, az ellenforradalmi bandák teljes megsemmisítésével végződik.

Mi, csehszlovákiai magyar dolgozók, a Csehszlovák Köztársaság szabad és egyenjogú polgárai hűséggel tömörülünk pártunk, Csehszlovákia Kommunista Pártja és a népi demokratikus kormányunk köré, amely az SZKP XX. kongresszusa és az országos pártkonferencia szellemében minden ténykedésével előmozdítja iparunk és mezőgazdaságunk fejlődését, hazánk népei életszínvonalának állandó emelkedését.

Hűségünk és hazafiságunk élénk bizonyítéka az a lelkes törekvés, melyet hazánk dolgozói fejtenek ki nemzetgazdaságunk, de különösen a szocialista mezőgazdasági termelés növelése érdekében, amit az is igazol, hogy falvainkban a szövetkezetek állandóan szilárdulnak és újabb egységes földműves szövetkezetek alakulnak.

Meggyőződésünk, hogy az út, amelyen haladunk helyes és valamennyiünk javát szolgálja. A közös cél szilárdabbá kovácsolja hazánk népeinek egységét, a Szovjetunióhoz fűződő megbonthatatlan barátságunkat és biztosítja hazánk minden nemzetiségű dolgozója számára a szabadságot és az emberhez méltó életet.

Csehszlovákiai magyar dolgozók!

E tragikus napokban szükséges, hogy még odaadóbban, még határozottabban tömörüljünk a Nemzeti Front és annak vezető ereje, Csehszlovákia Kommunista Pártja köré, erélyesen utasítsuk vissza a külföldi reakció minden olyan kísérletét, amely hazánk népei egységének gyengítésére, a szlovák és a magyar nép barátságának megbontására irányul. Ápoljuk és védelmezzük felszabadítónkhoz, a nagy Szovjetunióhoz fűződő szövetségünket és barátságunkat, amely a szocializmus építését és a békét szolgálja.

A nagy szovjet nép iránt érzett őszinte ragaszkodásunkat juttassuk kifejezésre a közeledő csehszlovák–szovjet barátság hónapjában is, hogy igazoljuk hűségünket a lenini eszmékhez, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom vívmányaihoz. Adjuk tanújelét annak, hogy nincs olyan erő, amely meg tudná bennünk ingatni a szocializmus győzelmébe vetett hitünket, és meg tudná bontani a szovjet néphez fűződő őszinte barátságunkat.

Bratislava, 1956. október 29.
Csemadok Központi Elnöksége

Új Szó, 1956. október 30., 2. p.

Együttérzünk mindazokkal, akik védik a szocializmus ügyét

Hazánk dolgozói – köztük Csehszlovákia magyar polgárai is – egyöntetűen mélységes együttérzéssel figyelik a szomszédos Magyarországon a szocializmushoz, a népi demokráciához hű dolgozóknak hazafias lankadatlan harcát a nép országát romba dönteni akaró ellenforradalmi bandák ellen.

Szerkesztőségünkbe több határozatot küldtek be a Csemadok tagjai. Az egyikben a Csemadok bratislavai kerületi elnöksége a következőket írja: „Bennünket, csehszlovákiai magyar dolgozókat nem tévesztenek meg azok a hangok, amelyek a nyugati rádióban elhangzanak és igyekeznek a magyarországi ellenforradalmi bandák véres cselekedeteinek olyan színezetet adni, hogy az a magyar nép nemzeti harca. Mi jól tudjuk, hogy a magyarországi események a külföldi reakciók kísérletei, amelyekhez eszközül felhasználták a Magyar Népköztársaságból külföldre menekült hazaárulókat és a belföldi reakciót. Mi együttérzünk mindazokkal az öntudatos magyar munkásokkal, paraszttal és értelmiségi dolgozókkal, akik hősiiesen védik a nép vívmányait.”

„A Kassai kerületben élő magyar dolgozók – írják levelükben a Csemadok kerületi elnökségének tagjai – vállalva harcolnak hazánk többi dolgozóival együtt pártunk és kormányunk határozatainak teljesítéséért. Biztosítjuk pártunkat és kormányunkat arról, hogy az országos pártkonferencia határozatainak szellemében még inkább fokozni fogjuk munkánk lendületét, amely elősegíti népi demokratikus rendszerünk továbbfejlődését, dolgozóink egységének és a tartós békének megszilárdítását.”

Érsekújvárott a Csemadok kerületi szervezetének rendezésében megtartott kerületi sajtóértekezlet résztvevői ezt írják határozatukban: „Mi, a Nyitrai kerület magyar dolgozói szilárdan állunk pártunk és kormányunk mellett. Erről tanúskodik az a tény is, hogy néhány nappal ezelőtt a surányi járás Pozba községben és a közelmúltban Oroszkán, Pathpusztán a földművesek új efszt alakítottak.”

„Kulturális népnevelő munkánkkal állhatatos harcot folytatunk minden népellenes irányzat ellen. Ápoljuk hazánk népeinek testvériségét és a nagy szovjet nép iránti barátságunkat és hűségünket. Soha meg nem feledkezünk arról, hogy szabadságunkat, kizsákmányolástól mentes, egyre szépülő életünket felszabadítónknak és nagy szövetségesünknek, a Szovjetunióknak köszönhetjük” – írják határozatunkban, a Csemadok Banská Bystrica-i kerületi értekezletének résztvevői.

Új Szó, 1956. november 1., 2. p.

Ez a mi népünk

Az elmúlt napokban aggódva figyeltük a magyarországi eseményeket, s az ellenforradalmárok szörnyű gattetteinek hallatára ökölbe szorult a kezünk. Nem inogtunk meg. Szilárdak voltunk. Egy emberként sorakoztunk fel pártunk és a kormányunk mellé. S most, hogy meghallottuk a nagy fordulat híret, hogy győzött Magyarország munkásainak és parasztjainak forradalmi ereje, nagy volt az örömünk.

Győzött a párt, újra diadalmaskodott a szomszédságunkban az az eszme, mely épp ma 39. esztendeje indult el dicső útjára, hogy az emberiségnek megértést, békét, jólétet adjon és elhozza a legfontosabbat, a szabadságot. Ez a hír csak bizonyítja állásfoglalásunk helyességét, bizonyítja azt, hogy sosem szabad egy pillanatra sem megtorpanni, elveszíteni a párt iránti bizalmat, hűséget. A mi hitünk törhetetlen! Mi a párttal – a párt velünk! – ez a győzelem záloga. Ezt hirdeti a cseh és szlovák néppel együtt az itt élő magyarság is. Csak egy kis példa erre a sok közül:

Egy negyed óra leforgása alatt négy táviratot hoztak a szerkesztőségünkbe. Dunaszerdahelyről, Rimaszombatból, Kassáról és Szepsiből.

Dunaszerdahelyről a Jednota, a fogyasztási szövetkezet dolgozói tudósítanak bennünket, hogy a Nagy Október 39. évfordulójának tiszteletére és a magyarországi forradalmi munkás-paraszt kormány megalakulásának örömeire tíz nappal előbb teljesítik évi tervüket.

Kassáról a Húsfeldolgozó Üzem dolgozói írják: pártunk és kormányunk vezetésével, minden erejünkkel védik népi demokratikus vívmányainkat, hazánk biztonságát. Fogadalmukat tett is követi: december 23-ig teljesítik az évi tervüket.

Rimaszombatból és Kassáról a Csemadok szervezetektől kaptuk a hírt: „Mi, a csehszlovákiai dolgozók, akik a múltban a saját bőrükön tapasztaltuk a Horthy- és a fasiszta rendszer elnyomását, a munkanélküliség rémét, ezennel kijelentjük, hogy soha egy pillanatra sem tántorodunk meg, s pártunk vezetésével készek vagyunk megvédeni szocialista államrendszerünket minden felforgató tevékenységgel szemben. Egyre jobban elmélyítjük szeretetünket felszabadítónk és hatalmas szövetségünk, a Szovjetunió iránt. Mindenben követjük dicső pártunkat, teljesítjük határozatait, melyek mindenkor dolgozó népünk békés építő munkáját és életszínvonalunk állandó emelését szolgálják.”

Ezt tartalmazza a négy távirat – az a négy távirat, mely Dél-Szlovákia különböző részeiből percek leforgása alatt érkezett szerkesztőségünkbe. A véletlen műve ez? Nem! Nem lehet az, mert Dunaszerdahelyen és Kassán, Rimaszombatban és Szepsiben és mindenhol az egész országban egyet érez, egyet akar a nép – drága pártunkkal együtt építeni a szebb jövőt, népeink boldogságát, a szocializmust!

Ez a mi népünk!

(p-t)

Új Szó, 1956. november 7., 5. p.

Levél Magyarország bányászaihoz

Tisztelt Elvtársak, drága barátaink!

Az utóbbi napokban nyugtalansággal kísérvük a mi kékkői szénbányánk közelében lezajlott és lezajló eseményeket. Vér folyt a magyar városok és faluk utcáin, tűzvész pusztított nem egy olyan üzemben és gyárban, mely az utóbbi években kérges munkáskezdek munkájából, verejtékéből épült fel. Beszélgetünk egymás között, megkérdezzük munkásainkat és a szövetkezeti tagokat: „Vajon szétverné-e lakásodat vagy hazádat, csupán azért, mert nem egyeztetek meg a családban?” Mindnyájan azt mondják: „Miért kell azonnal rombolni, ha azt más módon is el lehet intézni?!”

A kékkői szénbányák több dolgozója hosszú éveken át kötöttek Tatabányán, Dorogon és Salgótarjánon nőtt fel. Baráti kapcsolatainkon kívül vérrokonság is összefűz bennünket. Annál jobban fáj nekünk szerencsétlenségtek.

E napokban keményebben kezünkbe szorítottuk a villanyfűrókat, a csákányokat, kombájnaink még erőteljesebben vágják a szénrétegeket és a szállítókat tetőzötten töltjük meg szénrel. Napról napra további sok tonna szenet adunk terven felül, gya-

rapítjuk azt a 38 ezer tonnát, melyet az év eleje óta terven felül fejtettünk. Mindezt azért tesszük, hogy iparunk zavartalanul dolgozhasson, hogy többet fogyaszthassunk és teljesítsük azokat a gazdasági kötelezettségeket, melyeket hazánk hazáttal szemben vállalt. Az osztályharc tapasztalataira hivatkozva kérünk benneteket, fogjátok el azokat a felforgatókat és kalandorokat, akik tönkre akarnak tenni, meg akarnak fosztani benneteket közös munkátok gyümölcsétől.

1948 februárjában fegyvert fogva megvédelmeztük üzemeinket a kizsákmányolók és kártevők ellen. Ti se hagyjátok kitépni kezetekből a fegyvert, a bányákat és a gyárakat. Gondoljatok arra, hogy azok, akik fogukat fenik e gyárakra fegyverrel rendelkeznek. Pusztá kézzel nem védelmezték meg őket!

Mi, a kékkői szénbányák dolgozói gondosan figyelemmel kísérjük pártunk és kormányunk politikáját. Napról napra meggyőződünk annak helyességéről. Elég, ha megemlékezünk arról, hogy az állami kiskereskedelmi árak ötszöri leszállítását megérettük emelkedő életszínvonalunkon. Bányászainknak csaknem a fele új házat épített és épít. „Ahogyan dolgozunk, úgy fogunk élni” – mondjuk egymásnak. És egymást nem csupán a szavak szerint ítéljük meg, hanem aszerint, ki hogyan dolgozik. Bennünket senki sem csap be a szabadságról és a demokráciáról való üres fecsegéssel, mert mindenkit aszerint ítélünk meg, hogy mi volt azelőtt, mit dolgozott, és mit csinál most.

Szívből kívánjuk nektek, hogy minél hamarább rendet teremtsetek mindazokkal, akik meggondolatlanul gyilkolnak, rombolnak, és meg akarnak fosztani benneteket a közösen létrehozott vívmányoktól. Ne engedjétek meg gyönyörű hazátok rombolását, ne engedjétek ki kezetekből üzemeiteket és a nép vagyonát. Tartóztassátok fel a gyilkosok, kalandorok és kizsákmányolók kezét. Olyan erőt képviseltek, amellyel minden kormánynak számolnia kell. Ezért ne adjatok semmit a demokráciáról és a szabadságról szavaló üres frázisokra, hanem győződjétek meg kik azok, akik e fázisokat hangoztatják, mit tettek a múltban és mit tesznek most.

Őrködjétek afelett, hogy bányáitok, üzemeitek továbbra is a kezetekben maradjanak, s ne kíméljétek azokat, akik a tőkés és a bankárok országát akarják visszaállítani.

A Pótori Kékkő Szénbányák bányászai

Új Szó, 1956. november 1., 1. p.

„Mi, az érsekújvári Elektrosvit dolgozói ...”

Az érsekújvári Elektrosvitben csütörtökön műszakváltáskor gyűlésre jöttek össze az egyes részlegek dolgozói. Az üzemben a dolgozók legnagyobb része magyar nemzetiségű. A gyűléseken egyhangúlag elítéltek minden kísérletet, amely Magyarországon a népi demokratikus rendszer felforgatására irányul és határozatot fogadtak el, amelyet a CSKP KB-hez és a köztársaság kormányához intéztek. A határozatban többek között ezeket írják: „Mi, az érsekújvári Elektrosvit nemzeti vállalat dolgozói tudjuk, hogy kinek volt az érdeke Magyarországon a rend felborítása. Nagyon jól tudjuk, hogy a magyar nép nem akar és nem is akarhat zavargásokat. Ezért elítéljük a za-

vargások kezdeményezőit, akik nem lehettek mások, csupán a nép és a népi demokratikus rendszer ellenségei. Meggyőződésünk, hogy a magyar nép hazájában teljes rendet teremt és becsületes munkával a szocializmus útján újabb győzelme-
ket ér majd el.”

Az érsekújvári Elektrosvit dolgozói azon elhatározásukat, hogy a szomszédos Magyarország dolgozó népével még jobban megerősítik barátságukat, kötelezettségvállalással is kifejezésre juttatták, melyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 39. évfordulójának tiszteletére tettek. Az Elektrosvit-üzem e kötelezettségvállalás alapján a második ötéves terv első évének feladatait már december 19-re teljesíti.

Új Szó, 1956. október 26., 1. p.

1956 Kolonban

Az 1956-os magyarországi események idején én községi bíró voltam falumban, Kolonban. Az események nálunk is éreztették hatásukat. Csillogtak az emberek szemei, drukkoltak a magyaroknak, lélekben együtt voltak velük.

A pontos napra nem emlékszem, október 25-e vagy 26-a volt, amikor éjjel, úgy tíz óra tájban a járási párttitkárságra vitték a Helyi Nemzeti Bizottságok elnökeit és titkárait. Akkor mi az Aranyosmaróti járáshoz tartoztunk. A pártházat fegyveres milicisták (munkásörök) őrizték. Az elvtársakon észrevehető volt az ijedség, mert nagyon szelíden viselkedtek. Arra voltak kíváncsiak, milyen a hangulat a falvakban. Nálunk a magyarországi eseményekre reagáló szimpátiatüntetésre később, október 29-én került sor, így hát nem mondhattunk semmit. Arra nagyon jól emlékszem, hogy Jozef Malý, az Aranyosmaróti Városi Nemzeti Bizottság elnöke panaszkodott, hogy a város lakosai keresik a könyvesboltokban a magyar himnuszt, érdeklődnek, hol lehet azt beszerezni. Pedig Aranyosmarót szlovák város, mondta. A járási párttitkár magyarázta, hogy Magyarországon a nyugati imperialisták által szított ellenforradalom van, és ne higgyünk a Szabad Európa Rádióknak. Utasítottak, hogy a község házában a parancs visszavonásáig legyen éjjel-nappal telefonszolgálat, és minden rendkívüli eseményt azonnal jelezzük a pártbizottságnak. Arra már nem emlékszem, mennyi ideig tartott ez az intézkedés, de két-három hétig biztosan érvényben volt.

Amikor november 4-én jött a hír, hogy az oroszok lövik Budapestet, a falu meg-némult. Hát ez is lehetséges? – néztek egymásra az emberek. Édesapám sírt, elfordult, hogy ne lássam könnyeit. Megvallom őszintén, én is könnyeztem.

Az október 29-i spontán tüntetésről csak másoktól értesültem. Annak komolyságát akkor éreztem, amikor néhányan az azon résztvevők közül jelezték, hogy kihallgatta őket a rendőrség. Egy héttel a történetek után, valószínűleg feljelentés következtében Szlovák József 37 éves, Vraniák Károly 52 éves, Balkó József 49 éves, Sándor István 47 éves, Bencz Mihály 43 éves koloni lakosokat letartóztatták, és csak háromnapos vizsgálati fogság után engedték őket haza az aranyosmaróti bírósági fogdából. Államellenes cselekedet és lázítás volt ellenük a vád. Az Aranyosmaróti járás 1960-ban megszűnt, a Nyitrai járáshoz csatolták, majd a rendszerváltás után újra járás lett. Talán ez az ide-oda tologatás okozta, hogy az elsőfokú bíróság perirata nem található a járásbíróság archívumában. Mivel azonban az ítéletet megfel-

lebbezték, így 1957. január 16-án újabb tárgyalásra került sor a Nyitrai Kerületi Bíróságon. A kerületi bíróság peranyagának fénymásolata nálam van, lássuk most ebből a lényegét:

Az aranyosmaróti népbíróság 1956. november 30-án a vádlottakat, Szlovák Józsefet, Vraniák Károlyt, Sándor Istvánt, Balkó Józsefet és Bencz Mihályt bűnösnek találja államellenes tevékenység büntetében, ezért Szlovák Józsefet három, Vraniák Károlyt és Sándor Istvánt két, Balkó Józsefet és Bencz Mihályt egy-egy hónapi szabadságvesztésre ítéli. Sándor István, Balkó József, Bencz Mihály, valamint a járási vádlóügyész az ítéletet megfellebbezték. Szlovák József és Vraniák Károly nem éltek fellebbezési jogukkal.

A kerületi bíróság a fellebbezési kérelemnek eleget téve megvizsgálta a megtámadott ítéletet, és azt teljes egészében megszüntette.

Indoklás

A vádlottak tevékenységének jogi szempontból való megítélésekor a kerületi bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok alapján helyes megállapításra jutott, és a vádlottak is beismerték bűnösségüket, ám tévesen járt el, mivel a vonatkozó törvényt módosításra került sor.

A vádlottak kétséget kizáróan elhangzott kijelentései és a magyar himnusz éneklése akkor, amikor Magyarországon a nemzetközi reakció, kihasználva a magyarok erős nemzeti érzékenységét, igyekezett megváltoztatni a népi demokratikus rendszert, és hatalomra juttatni egy kapitalista kormányt, akkor olyan személyeknek kell tekinteni a vádlottakat is, akik a magyar himnusz éneklésével meg egyéb demonstratív kijelentéseikkel igyekeztek kihasználni a magyarországi eseményeket arra, hogy provokálják a köztársasághoz lojálisan viszonyuló más magyar nemzetiségű személyeket is, valamilyen köztársasággellenes akciókra. Ezt az igyekezetüket látni azokban a hangos kiabálásokban, hogy: „Éljen Magyarország!”, „Éljen a szabadságharc!”, „Éljenek a magyarok!”. Más nemzetközi helyzetben ezek a kijelentések talán nem volnának számottevőek, de akkor, amikor Magyarországon az ellenforradalom harcolt a haladás ellen, és bestiálisan kínozza az embereket, nem lehet másként megítélni a kijelentéseket, mint egyetértést az ellenforradalommal, és ellenséges magatartás megnyilvánulásaként köztársaságunk iránt. Ezért a kerületi bíróság úgy tekinti a vádlottak viselkedését, hogy az kimeríti a köztársaság elleni lázítás büntetét, mivel az a vendéglőben, tehát nyilvános helyen, nagyszámú közönség előtt történt.

Ítélet

A kerületi bíróság a büntetőjogi törvény 81. §-a szerint az idézett törvény 30. számú paragrafusát alkalmazva, amely enyhítést tesz lehetővé, Szlovák Józsefet, Sándor Istvánt, Balkó Józsefet és Bencz Mihályt 2 hónapi, Vraniák Károlyt egy hónapi szabadságvesztésre ítéli. Az ítélet végleges, semmilyen további fellebbezésnek helye nincs.

A kerületi bíróság a vádlottak bűnrészességét úgy ítéli meg, hogy Szlovák József, Sándor István, Balkó József és Bencz Mihály egyenlő mértékben bűnösök, míg

Vraniák Károly aránylag rövidebb ideig tartózkodott a vendéglőben, és csak akkor tett kijelentéseket, amikor a többiek már hosszabb ideje tüntettek, ezért neki a bíróság mérsékeltebb büntetést szabott ki. Figyelembe véve az időpontot, amikor a vádlottak tettüket elkövették, a kerületi bíróság kimondja, hogy a büntetéseket végre kell hajtani a vádlottak átnevelése érdekében, valamint figyelmeztetésként mások számára, hogy óvakodjanak utánozni, elkövetni hasonló cselekedeteket.

Nyitrai Kerületi Bíróság, 2. ügyosztály
1957. január 16-án
Dr. Miroslav Ondráček

A helyességért felel
osztályvezető

[Olvashatatlan aláírás]

[Körbélyegző:] Nyitrai Kerületi Bíróság

A vádlottakat 1957. november 17-én tartóztatták le.

Szlovák József két hónapot ült a nyitrai fegyházban, Balkó József és Sándor István két hónapot a zselízi börtönben, Bencz Mihály két hónapot raboskodott Lipótvárott, Vraniák Károly egy hónapot Nyitrán.

Balkó Béla 80 éves koloni lakos így emlékezik az eseményekre:

„Akkor, 1956-ban én voltam a kocsmáros. Vasárnap este történt a dolog. Azt hiszem október 29-én volt. Estefelé, úgy nyolc óra tájban egy csoport ember jött be a kocsmába, voltak vagy nyolcan, tízen. Hogy honnan jöttek így egyszerre, nem tudom. A kocsmába kisebb helyiségében ültek asztalhoz. A nagyteremben vagy húsz-harminc ember lehetett [...] kártyáztak, iszogattak, szórakoztak. Az a csoport ott a kisebb szobában éljenezte a magyarokat, a forradalmat. Károly bácsi, aki szlovák ember volt, azt kiabálta jó szlovákos kiejtéssel, hogy: »Éljenek a magyarok, azok az igazi emberek!«, »Éljen Magyarország!« Aztán felálltak, és elkezdték énekelni a magyar himnuszt. Miskovics Janko bácsi, a kommunista pártelnök nem állt fel, pedig ő is velük, a csoporttal jött.

Sándor Pistyi bácsi nekiállt:

– Mi az, te nem állsz fel? Te nem tudod, hogy ez a magyar himnuszt? Felállni és vedd le a sapkád, ha a magyar himnuszt hallod!

Aztán csak úgy visszkézzel meglegyintette, leütötte fejről a sapkát. A himnuszt hallatán a nagyteremben lévők is felálltak, és énekeltek. Kihallatszott az utcára is, onnan is lehetett hallani a kiáltásokat, hogy: »Éljenek a magyarok! «.

Pár nap múlva jöttek hozzám a titkosok, hogy mondjam el, mi történt, kik voltak ott, ki kezdte a himnuszt, ki ütötte meg a kommunista elnököt? De én azt mondtam, hogy nem tudom, nem láttam, csak hallottam, hogy énekelik a magyar himnuszt. Nékem felszolgálni, inkasszálni kellett, egyik helyiségből a másikba járni, vigyázni, hogy valaki el ne menjen fizetés nélkül.

Többet aztán már nem jöttek, nem kérdezgettek. Hallottam, hogy másokat is faggattak, kérdezgettek.

Megjegyzésként mondom, hogy további öt személyt is kihallgatott a rendőrség, de közülük már egy sem él, a perirat pedig nem tartalmazza vallomásukat.”

Özv. Szlovák Józsefné Balkó Anna 83 éves koloni lakos:

„Már nem nagyon emlékszem, de valamikor Mindenszentek után volt. Délután, úgy estefelé a szomszéd Dezső bácsi jött mondani, hogy ne várjam haza Józsit, mert elvitték a csendőrök. Nagyon megijedtem [...] Az uram suszter volt, Dezső bácsi is az volt, egy helyen dolgoztak Nyitrán.

– Hát miért vitték el?

– A himnusz miatt – mondta.

– Istenem, most mit fogok csinálni? Magamra maradtam három picinnyel. Egy nyolc éves lányka, egy három, meg egy egyéves gyerek. Rajtunk a tél és még tüzező sincs.

Bizony sokat ríttam, de az emberek vigasztaltak, segítettek. Lacino bácsi egy szekér fát is hozott tüzelőnek, teljesen ingyen. A gyerekek még nem fogták fel, mi történt, nem keresték az apjukat. A lányka, Rózsi, az már kérdezgette, hol az apja, de mondtam, hogy munkában van. Bizony, amikor hazajött a börtönből, a gyerekek félték tőle, nem ismerték meg.

Hát olyan nagy bűn az, hogy énekelték a magyar himnuszt? Az volt az a nagy álamellenes cselekedet? Nagyon le volt soványodva. Azt mondta, hogy egy hétig nem tudott enni abból a rozsdás csajkából, amiben az ételt kapták.”

Vraniak Erika, Vraniak Károly unokája így emlékezik:

„Sajnos, én nem mondhatok semmit az eseményekről, hiszen ötvenhatban még a világon sem voltam. Boldogult apámtól hallottam emlegetni, hogy amikor nagyapám hazajött a börtönből, nagyon le volt soványodva, és sokáig nagyon idegesen viselkedett. Elolvastam a bírósági periratot, abból tudom, hogy mi történt 1956-ban.

Apám szlovák nemzetiségű volt, anyám magyar. A magyar himnuszt én is megtanultam, hiszen az olyan szép, mint egy imádság. Miért kell egy imádságért valakit elítélni?”

Özv. Balkó Teréz 66 éves koloni lakos, Balkó József lánya:

„November 17-én jött a körzeti csendőr a Helyi Nemzeti Bizottság titkárával, Lacika Janko bácsival, hogy elvigye apámat a börtönbe. A csendőr jól beszélt magyarul, úgy tudom, bédi lakos volt, Bede Lajosnak hívták. Azt kérdezte apámtól, hogy elmegy-e véle önként ellenállás nélkül, vagy megbilincselje? Erre nagyon jól emlékszem. Mi kilencen vagyunk testvérek. Hat fiú és három lány. Én akkor tizenhét éves voltam. Anyám nagyon sírt, engem is megríkatott. A legkisebb testvérem Rózsi, még csak olyan karon ülő kisbaba volt.

– Csak ez a kis angyalka vigasztal, ahogy rám mosolyog – mondta anyám. Apámat Nyitrára vitték a börtönbe, de ott csak nagyon rövid ideig volt, onnan Zselízre

vitték. A gyerekek már nagyok voltak, a ház körüli munkát és az állatokat is el tudták látni. Engem anyám még a szilveszteri és farsangi mulatságra sem engedett. A legrosszabb az volt, hogy karácsonykor nem lehetett velünk. Három hónapot volt a börtönben, februárban már hazajött.”

Balkó István 74 éves koloni lakos, Balkó József legidősebb fia:

„Apánkat az oroszok cukorgyárban dolgoztatták. A vagonokból kellett nekik a cukor-répát kidobálni. Valójában nem is tudom, hogy honnan tudtuk meg ezt, hiszen levélben nem írta meg, hogy ott van. Az öcsémmel, Lacival, januárban motorbiciklivel mentünk le Oroszkára. A cukorgyárba minden nehézség nélkül bejutottunk, de a rabokra vigyázó őr már a közelükbe sem engedett, hiába könyörögtünk neki. Köztünk és az őr között voltak a kisvasút sínei. Éppen jött a répás szerelvény, minket eltakarta az őr elől. Ez csak olyan kis vonat volt, amely a földekről hozta a répát. Felugrottunk a mozdonyvezető mellé, úgy jutottunk egészen apánkig, és hála istennek beszélhettünk vele. Az őr nem látott meg minket. Ezzel a jóézésű mozdonyvezetővel jöttünk is ki a gyárból.”

Balkó Ferenc 54 éves koloni lakos, Balkó József legfiatalabb fia:

„Én akkor még csak négyéves voltam. Arra emlékszem, hogy amikor hazajött az apám, ott voltam a kertünk mögött az iskolánál, és nem ismertem meg őt. Ő kapott fel a karjaiba, hogy ő az apám.”

Balkó Jenőné Bencz Mária 68 éves koloni lakos, Bencz Mihály lánya:

„Ötvenhétben, november 24-én mentem férjhez, a nővérem Ilon szintén. Kettős lakodalom volt nálunk. Előtte egy héttel, november 17-én jött hozzánk a körzeti csendőrparancsnok Bede Lajos:

– Bencz bácsi, tudja mi újság? Le kell magát tartóztatnom. Eljön velem önként vagy hívjak segítséget?

– Hát, ha el kell menni, vigyen, nem ellenkezem. Ne adjak tromfot a kommunista bandának ellenkezésemmel – mondta apám.

Anyám nagyon rítt, meg mi is. Azt mondta, hogy most már nem lesz lagzi, hogyan volna az apátok nélkül. Apánk azt mondta, hogy már minden elő van készítve, a lagzit meg kell tartani. Majd ha hazajövök, újra csinálunk. A lagzit megtartottuk, de anyám a cigányokat elkergette, nem engedte muzsikálni.

Apánk nem hitte el, hogy a himnusz énekléséért be lehet csukni valakit.

– Nem öltem, nem raboltam, nem lehetek bűnös!

Amikor vagy két hónap múlva kiszabadult, újra összehívta mindazokat, akik lagziszak voltak, és megisméltődött a lakodalom.

Hát már azt az egyheti halasztást nem lehetett megadni, hogy apánk is ott lehessen két lánya esküvőjén?

Benček, a felvásárló, aki a hontigenteket hajtotta, jó érzésű, tisztességes szlovák ember volt. Annyit járt Kolonban, hogy már magyarul is megtanult egy kicsit. Mindig mosolyogta apánkat:

– Bencz bácsi, Bencz bácsi, kellett azt a magyar himnuszt magának énekelni? Apánk Lipótvártott volt becsukva, aztán mindig mosolyogva emlegette, hogy a Husákkal volt egy börtönben.

Nővérem Ilon, 1979-ben halt meg 42 éves korában.”

Tóthné, szül. Sándor Borbála 54 éves, Sándor István lánya:

„Idén már ötven éve annak, hogy az 1956-os forradalom nagyon sok magyar család életében a szabadság helyett gyászt, bánatot és félelmet hozott. Az én családomat is érintette a bánat és a félelem édesapám által. Sándor Istvánnak hívták, 1909-ben született Kolonban. Világéletében az erős magyar öntudata vezérelte, és mi is így nevelkedtünk. Amiért köszönet és hála neki!

A falu férfiainak találkozóhelyén, a helyi kocsmában rádión keresztül követték a forradalom eseményeit. Valamit tenni akartak, és szolidaritásként elénekelték a himnuszt. Természetesen ez nem maradt megtorlás nélkül. Mert besúgók és árulók mindig voltak és lesznek, ezt tapasztaljuk a magyarság történelme során. Ők is ennek az áldozatai lettek. Letartóztatták és börtönbüntetésre ítélték őket, mint a házára veszélyes elemeket. Édesapám két hónapot töltött a zselízi börtönben. Mondani se kell, hogy négy gyermeke és felesége ezt az időszakot nagyon megsínylette. Én, mint akkor alig 4 éves kislány vissza tudok emlékezni, az emlék a mai napig megmaradt bennem. Egy napon két csendőr jött apámért, és elvitték. Ezután édesanyámat csak sírni és intézkedni láttam. Egyedül maradt támasz és pénz nélkül. Miután apám hazakerült, többé nem beszéltünk erről a családban, éltük tovább a magunk egyszerű életét. Édesapám azért úgysem tudta magát meghazudtolni, de óvatossabb lett.

Minden nap az „igazmondó” külföldi rádiót, a Szabad Európát hallgatta. Lelke mélyén várta a csodát, Magyarország és hazánk szabadságát. A bársonyos forradalmat már sajnos nem érte meg. 1986-ban édesanyámmal egy napon távoztak el az élők sorából.”

Az 56-os magyar forradalom iránti szolidaritás gyönyörű megnyilvánulására került sor Lédecen is. Lédecen a búcsú napja Mindenszentek ünnepére esik, így azt mindig az utána való vasárnapon tartják. 1956-ban ez éppen november negyedikére esett. Szól a zene, folyik a táncmulatság a kocsmában. Tóth Feri bácsi, a Csema-dok helyi szervezetének akkori elnöke izgatottan siet a kocsmába, fellép a dobogóra a cigányok mellé, és remegő hangon mondja:

– Emberek, fiatalok! Az oroszok lövik Budapestet, tankokkal tiporják, gyilkolják a magyarokat, mi meg mulatunk? Hagyjuk abba a vigadozást, menjünk haza, és inkább gyászoljunk...

És a nép, a fiatalok szót fogadtak, abbahagyták a mulatozást, hazamentek gyászolni.

Nem kis dolog volt ez, ha belegondolunk, hisz a falvakon, legalábbis nálunk Zoboralján, a legnagyobb ünnep a búcsú napja, amikor három napon át ünnepel, vigad a falu, Lédecen ez elmaradt, 1956. november 4-én. Szomorú búcsú volt.

Tézisek a Csemadok VI. országos közgyűlésének elnökségi beszámolójához (Részlet)

I. A nemzetközi helyzet elemzése

A szomszédos Magyar Népköztársaságban azonban a nyugati imperializmus provokációi az 1956 évi októbervégi ellenforradalomhoz vezettek azért, mert az imperialisták a magyar dolgozó nép hatalmának megdöntéséért folyó harcukban hűséges szövetségesekre találtak nemcsak a széjjelvert osztályellenség körében, de a szovinizmus, a „nemzeti kommunizmus” hirdetőiben, osztály- és nemzetárulóknak, Nagy Imrében és az őt körülvevő szocialistaellenes nézeteket valló árulók személyében (Révai).

Az imperialisták abban bíztak, hogy a magyarországi ellenforradalom hatására zavarok lesznek a többi népi demokratikus országokban, így hazánkban is.

Az imperialisták, mint már nagyon sokszor, most is elszámították magukat.

Hazánk népeinek egysége talán még eddig soha nem jutott úgy kifejezésre, mint éppen a magyarországi ellenforradalom idején.

Mint azt Novotný elvtárs a CSKP KB első titkára a CSKP KB ülésén és Bacílek elvtárs az SZLKP közelmúltban megtartott kongresszusán kihangsúlyozta, a magyarországi ellenforradalom idején a csehszlovákiai magyar dolgozók jól megállták helyüket.

A szocializmus építése melletti harcos kiállásunkkal az ellenforradalmi elemekkel szembeni gyűlöletünk kinyilvánításán keresztül bebizonyították, hogy szeretik népeink közös hazáját, a népi demokratikus Csehszlovákiát, és mindörökre hűek maradnak a szocializmus fennkölt eszméihez.

A csehszlovákiai magyar dolgozók állásfoglalása azt igazolja, hogy pártunk, a CSKP a marxista-leninista módon, vagyis helyesen oldja meg a nemzetiségi kérdést.

A csehszlovákiai magyar dolgozók egyenjogúságának elismerésével és az egyenjogúságnak a gyakorlatbeli érvényesülésével véglegesen eltűntek azok a válaszfalak, melyeket úgy a magyar, mint a szlovák burzsoázia emelt a szlovák és a magyar dolgozók köré.

Akkor, amikor kihangsúlyozzuk hazánk népeinek egységét és a magyar dolgozóknak a szocializmus ügye melletti harcos kiállását, látnunk kell azt is, hogy bár szóróványosan, de még mindig vannak reakciós magyar burzsoá nacionalista elemek, akik nem mondtak le népeink egységét bomlasztó, a szlovák és magyar dolgozó nép barátságát rombolni akaró népellenes szándékukról.

Ilyen reakciós törekvésekkel főleg a magyarországi ellenforradalom eseményeinek időszakában találkoztunk.

Nem véletlen, hogy 4 községben a katolikus pap és a kántor kezdeményezésére a templomban a magyar himnuszt énekelték. De az sem véletlen, hogy Rimaszombatban a magyarországi ellenforradalmat követő időszakban a Csemadok helyi csoport vidám karácsonyi előadását érdektelenség kísérte. De a példák egész sorát ismertethetnénk annak bizonyítékául, hogy a széjjelvert osztályellenség maradványai bár esetenként, különböző formákban, de akciót indítottak népeink barátsága, a szocializmus ellen.

A magyar burzsoánacionalizmus szószólói beférköztek esetenként kultúregyesületünkbe, a Csemadokba is. Példa erre a párkányi járási vezetőség, ahol Kovács Flórián mint járási titkár és Bajkai Béla, mint járási elnökségi tag, akik mindketten hajlamosak voltak arra, hogy a nemzetiségi érdekeket az osztályérdek fölé helyezték és a magyarságukra való állandó hivatkozással nézeteiknek követőket toboroznak, elvakultságukban már nem riadtak vissza nyílt, szocializmusellenes cselekedeteiktől sem.

Az történt, hogy az említett Csemadok-funkcionáriusok a Magyarországról át-csempészett, a Szovjetuniót és a szocializmust gúnyoló, a fasizmust éltető, idézőjelben tett vicceket terjesztették.

Igaz ugyan, hogy Kovács tagadja, hogy ő terjesztette az említett vicceket, csupán annyit ismer el, hogy Bajkai, a Csemadok járási titkárságán gépelte le két példányban.

Ez azonban nem változtat a lényegen, és nem mentesítheti Kovács Flóriánt a felelősségre vonás alól.

Egyesületünk központi vezetősége már megtette a szükséges intézkedéseket. Mindketten ki lettek zárva a járási vezetőségből. Most a bíróságon a sor és úgy hisszük, elnyerik társaikkal együtt méltó büntetésüket.

Ezek az esetek köteleznek bennünket a magyar burzsoá nacionalizmussal szembeni éberségünk és harcunk fokozására.

Népnevelő munkánkkal még fokozottabban szolgáljuk hazánk népeinek egységét. Bátran tárjuk fel és leplezzük le a burzsoá nacionalisták népellenes terveit, ápoljuk és fejlesszük hazánk magyar dolgozói körében a proletár nemzetköziség tudatát. Ismertessük pártunk és népi demokratikus kormányunk által kijelölt célkitűzéseinket, mint hazánk különböző nemzetiségű dolgozóinak közös célkitűzéseit. És a közös célok eléréseért való harcra serkentsük hazánk magyar dolgozóit. Mert a közös célokért kifejtett közös erőfeszítések hiúsítják meg a külső és belső reakció népellenes terveit.

1957. május